

Складність проблеми посилювалась наступними обставинами. Глобалізація фінансових ринків призвела до того, що банки об'єднували свої іпотечні позики в єдиний фінансовий інструмент, ділили його на порції і продавали іншим банкам, приватним інвесторам і фондам по всьому світу. Крім того, на американському ринку активно працювали і іноземні банки. Тому сьогодні важко встановити, який загальний об'єм ризикованих кредитів і наскільки фінансово здоровий той або інший банк. Як наслідок, інвестори прагнуть позбавлятися від вкладень в банки і фінансові інститути, а банки перестають кредитувати один одного під низький відсоток. Все це веде до уповільнення циркуляції грошей на ринку і зростання вартості кредитів по всьому світу. Навіть успішним компаніям стає важчим займати гроші, а багатьом банкам може загрозувати банкрутство.

Можливість кризи від невдалого іпотечного або, наприклад, кредитування придбання автомобілів, не слід виключати і для інших країн світу, зокрема, України, де ціни на житло стрімко і, як представляється, необґрунтовано багатократно зросли. За останніми даними міністерства торгівлі США, американська економіка в першому кварталі 2008 р. виросла на 0,6%, що перевершило прогнози аналітиків, які передбачали зростання ВВП всього на 0,2% [5, с. 7]. Фондовий ринок відразу відгукнувся на цю новину зростанням. В той же час споживчі витрати – один з головних стимуляторів американської економіки – виросли за той же період на 1%. Це найменший квартальний показник з 2001 р. В кінці 2007 р. зростання споживчих витрат склало 2,3%. Споживча активність має величезне значення для американського ринку: ці витрати формують до двох третин всієї економіки. Складна картина спостерігається і на ринку житла, де падіння продовжується. На будівництво житлових будинків зараз витрачається на 26,7% коштів менше, ніж раніше.

У спробі додати імпульс економіці Федеральна резервна система знижувала за останній рік ставки рефінансування шість разів, до 2% станом на травень 2008 р. [5, с. 2]. Такі заходи, як вважають експерти, повинні призвести до зростання ділової активності, але потрібний певний відрізок часу. Аналіз сучасних процесів показав, таким чином, що, незважаючи на складні умови функціонування американської економіки, можна констатувати наступне: господарство США є найбільшим і найбільш ефективним у світі і ґрунтується на надійному фундаменті світового інноваційного лідерства, головного чинника глобального поступального розвитку у XXI ст. Отже, можна прогнозувати, що валюта цієї країни і надалі буде залишатися стабільною.

Література

1. The world factbook.– USA, U.S.: Central Intelligence Agency, 2008.
2. The world factbook: European Union.– USA, U.S. Central Intelligence Agency 2008.
3. Супян В.Б. Состояние и перспективы американской экономики и российско–американских отношений // Россия и Америка в XXI веке.– 2007.–№1.
4. Economic Report of the President.– Wash.: 2006, P. 22.
5. The Budget of the United States Government. Fiscal Year 2007, Washington, 2006.–P. 4.
6. Merrill Lynch понес убытки из–за американской ипотеки // BBC Russian.com.–2007.–№10.

УДК 334.72

Г.І. Половінкіна, асистент,
Кримський економічний університет КНЕУ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У НЕВИРОБНИЧОЇ СФЕРІ АР КРИМ

Об'єктивною необхідністю подальшого розвитку економіки країни є заходи, які направлені на довготривале використання переваг міжнародного розподілу праці, створення умов широкого обміну досягненнями світової науки і техніки й повсюдне їх упровадження. Зовнішньоекономічна діяльність – це важлива й невід'ємна сфера господарської діяльності, котра при ефективному використанні всього комплексу сучасних форм і методів міжнародних економічних відносин здатна впливати на технічне удосконалювання виробництва, підвищення продуктивності праці і якості продукції, яка виробляється. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств у невиробничій сфері – це суттєвий фактор підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні окремих підприємницьких структур, так і в масштабах регіону, усієї країни.

Проблеми підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств завжди знаходилися у центрі уваги економістів. Незважаючи на множинність робіт щодо розкриття проблем

та перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, окремих регіонів слідє зазначити низку існуючих та невирішених питань з даного дослідження у невиробничій сфері.

Метою статі є аналіз особливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності у невиробничій сфері АР Крим та визначення перспектив її розвитку.

Стратегія зовнішньоекономічної політики в регіоні базується на загальноукраїнській політиці наближення кордонів Європейського Союзу до України з метою досягнення економічного розвитку регіону та країни в цілому. АР Крим – це особливий мезорегіон здійснення зовнішньоекономічних зв'язків, що обумовлено його прикордонним цивілізаційним положенням, а також автономним статусом республіки [1]. АР Крим має істотний потенціал історичного досвіду здійснення зовнішньоекономічної діяльності. У сучасному періоду зовнішньоекономічна діяльність здійснюється у різних формах – від торгівлі до туризму і науково-технічного співробітництва, що виявляється у формуванні різноманіття їх просторових форм – від промислових вузлів та рекреаційно-туристичних комплексів до спеціальних (вільних) економічних зон та територій пріоритетного розвитку.

Основна ціль розвитку зовнішньоекономічної діяльності у АР Крим є створення сприятливих умов для участі кримських товарів у міжнародному торгово-економічному обороті, залучення іноземних інвестицій, забезпечення умов росту експорту, сприяння імпорту високих технологій з метою прискореного розвитку економіки регіону. Основані завдання та механізми реалізації досягнення цілі розвитку зовнішньоекономічної діяльності у регіоні визначені у Програмі розвитку інвестиційної діяльності в АР Крим на період до 2010 р. [2]. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємств регіону включає такі основні напрямки:

- вихід на зовнішній ринок;
- експортно-імпортні поставки товарів, послуг і капіталу;
- валютно-фінансові та кредитні операції;
- створення й участь у діяльності спільних підприємств;
- міжнародний маркетинг;
- моніторинг національної економічної політики та економічних зовнішньогосподарських зв'язків.

Ефективна зовнішньоекономічна діяльність у невиробничій сфері АР Крим сприяє відтворенню експортного потенціалу регіону, підвищенню конкурентоспроможності послуг на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки країни.

Ефективність зовнішньоекономічна діяльність регіону у невиробничій сфері можна виміряти співвідношенням експорту та імпорту. У цілому, динаміка зовнішньоекономічного обороту послуг протягом останніх п'яти років є позитивною (рис. 1).

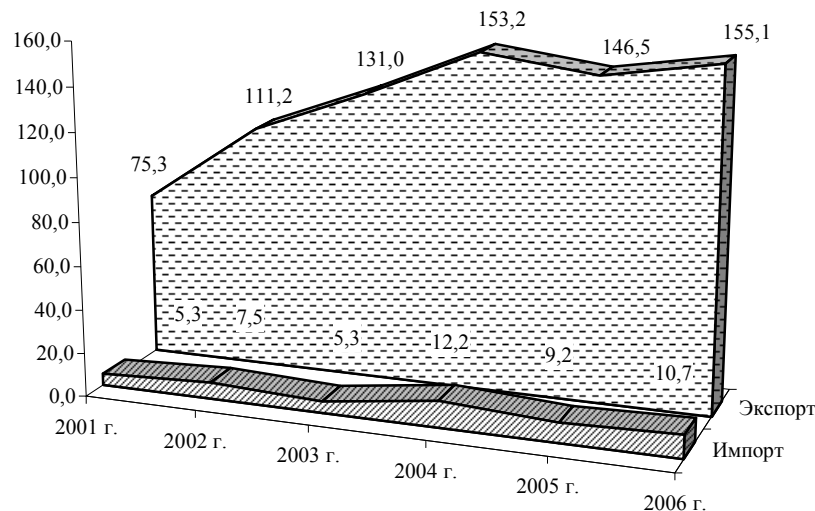

Рис. 1. Динаміка експорту–імпорту послуг за 2001–2006 рр. (млн. дол.)

Середньорічний темп приросту експорту послуг за 2001 – 2006 рр. склав 20,6%. Торгово-економічне співробітництво з партнерами з 137 країн миру на зовнішньому ринку в сфері послуг в 2006 р. здійснювали 454 суб'єкта господарської діяльності АР Крим [3]. Найбільша питома вага в

загальному обсязі експорту АР Крим припадає на послуги рекреаційної сфери – 57,3% (у тому числі послуги бюро подорожей і туристичних агентств – 22,7%, санаторно–курортних установ – 18,1%, готельного господарства – 16,5%), а також транспортного комплексу – 29,5% (у тому числі морського – 20,8%). Найбільша питома вага в загальному обсязі експорту послуг як і раніше доводився на послуги рекреаційного й транспортного комплексу АР Крим. За період 2001–2006 рр. простежувалися позитивні тенденції в експортних операціях туристського комплексу, готельного господарства, санаторно–курортних закладів. Обсяг експорту вищевказаних послуг у 2006 р. збільшився у порівнянні 2005 р., відповідно, на 11,4; 5,1 і 4,2 млн. дол. Одночасно скоротився експорт послуг, наданих транспортом на 6,6 млн.дол.США (на 13,5%), пов'язаних з будівництвом – на 2,6 млн.дол. (на 71,6%) [3].

Основними країнами–партнерами АР Крим в експорті послуг є Російська Федерація, Республіка Кіпр, Віргінські Британські Острови, Об'єднане Королівство Великобританії, Республіка Туреччина, в імпорті послуг – Російська Федерація, Республіка Кіпр, Республіка Сейшельські острови, Грецька Республіка, Королівство Данія. Найбільш тісне співробітництво в експортних операціях здійснювалося з Російською Федерацією (54,8% загального обсягу експорту послуг АР Крим), Кіпром (4,8%), Об'єднаним Королівством (3,7%), Сполученими Штатами Америки (3,4%), Белізом (3,3%). На даний момент процес засвоєння вітчизняними виробниками послуг зарубіжних ринків супроводжується значними труднощами і проблемами, які обумовлені недосконалістю форм фінансових розрахунків, нерозвиненістю транспортної і ринкової інфраструктури, складністю договірно–правової бази, практики регулювання митних процедур і оподаткування [3].

В імпорті республіки домінуючою є частка послуг транспорту, послуг в операціях з нерухомістю, здачею всемірних і наданням послуг юридичним особам, а також обробної промисловості. На долю вищевказаних послуг в загальному обсязі імпорту регіону припадало, відповідно, 32,8%, 32,7% і 15%. Обсяг імпорту в АР Крим зріс на 3,5 млн.дол. США, у т.ч. в операціях з нерухомістю, здаванням під найм та послугах юридичним особам – на 2,2 млн.дол. США (в 3 рази), пов'язаних з державним управлінням – на 1 млн.дол. США (в 57,2 рази), транспортних – на 0,5 млн.дол. США (на 17,8%). Одночасно скоротився імпорт послуг по подорожах – на 0,5 млн.дол. США (на 63,4%) [3].

Основними країнами–партнерами Автономної Республіки Крим в імпорті послуг є: Російська Федерація, питома вага якої склав 24,3%, Багами – 16,8%, Кіпр – 11,6%, Сербія й Чорногорія – 10,2%, Мавританія – 6,7%. Імпорт послуг із країн ближнього зарубіжжя за 2006 р. склав 2,5 млн.дол. (24,8% від загального імпорту АР Крим). У порівнянні із попереднього року він збільшився на 1,3 млн.дол. (в 2,1 рази), у тому числі з Російської Федерації (на 1,4 млн.дол. або в 2,3 рази).

Динамічному та ефективному розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону та можливості його інтеграції на зовнішні світові ринки перешкоджає комплекс проблем. Як показує досвід, вітчизняний виробник послуг буде спроможний вийти на світовий ринок лише за умов виробництва якісної продукції, яка б відповідала існуючим запитам і потребам споживачів. Розв'язання цієї проблеми можливе лише за допомогою вкладення капіталу та впровадження сучасних інноваційних розробок у пріоритетні галузі, іншими словами, забезпечення інтенсивного розвитку економіки регіону. У переважній більшості продукція підприємств що надають послуги характеризується низьким рівнем якості, що не відповідає світовим стандартам, а також високим рівнем затрат на їх виробництво, що в кінцевому підсумку обумовлює низький рівень конкурентоспроможності на зарубіжних ринках.

Розвиток експортного потенціалу регіону неможливо розглядати ізольовано, без врахування взаємозалежності між станом економіки та ефективністю зовнішньоекономічних відносин, а також особливостей сучасної економічної кризи і зарубіжного досвіду розвитку експортоспроможних виробництв. Основним напрямком підвищення ефективності функціонування зовнішньоекономічного обороту регіону є розвиток системи і принципів державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків відповідно із курсом держави на підтримку виробничої та невиробничої сфери економіки. Із цією метою уряд АР Крим постійно проводить роботу із забезпечення участі кримських підприємств у міжнародних виставках та економічних форумах, підтримують прямі стосунки з торговельно–економічними кампаніями України за кордоном.

Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств кримського регіону, в першу чергу експортних операцій, знаходиться у великій залежності від удосконалення системи управління зовнішньоекономічними зв'язками. Вихід на зовнішній ринок завжди є вступом до конкурентної боротьби. В умовах високої насиченості і навіть перенасиченості світових товарних ринків кожен товар, послуга змушений вести жорстку боротьбу за перевагу споживача, яка віддається

найбільш конкурентоспроможному товарів, який на одиницю своїй вартості (ціни) задовольняє більше потреб і на більш високому рівні, ніж товари конкурентів.

Зростаючий інтерес до якості, викликаний посиленням конкурентної боротьби на світовому ринку, ставить цілком конкретне завдання перед виробником продукції, товарів, послуг – покращити якість, отже покращити конкурентоспроможність своїх товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Із новим підходом до якості продукції зростає роль стандартизації, у розвитку якої значну роль грає держава. Питання стандартизації розглядаються у якості базової основи, без якої неможливо підвищення якості продукції у масштабах всієї держави в цілому.

Конкурентні позиції розвинутих країн у міжнародній торгівлі проявляються також через механізм цін. Їх рівень на зовнішніх ринках продовжує залишатись діючим важелем управління чи ослаблення позицій експортера. І хоча існує думка про те, експортні ціни – це неголовний показник конкурентоспроможності, що перевагу треба віддавати впливу таких факторів, як рівень технічного вдосконалення виробів, його якість, надійність зручність у експлуатації, умови і строки постачань і платежів, тим не менш роль нецінових факторів у конкурентній боротьбі далеко не є однаковою. В залежності від ринків і товарів вони можуть чинити різний вплив на ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Усе це змушує підприємства–експортери уважно вивчати конкурентоспроможність вироблених продукції, товарів, послуг. Разом з тим, висока конкурентоздатність продукції не повинна бути самоціллю для підприємства, вона лише засіб одержання високого прибутку.

Таким чином, забезпечення сталої позитивної динаміки зовнішньоекономічного обороту у невиробничій сфері АР Крим можна реалізувати шляхом диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності, як експорту, так і імпорту послуг; підвищення рівня конкурентоздатності наданих послуг; розвитку зовнішньоторговельної інфраструктури; активізації міжрегіонального співробітництва із регіонами зарубіжних країн.

Література

1. Кузьміна О.М. Географічне дослідження впливу зовнішньо–економічних зв'язків на трансформацію господарства Автономної Республіки Крим: Автореф. дис....канд. екон. наук. – Сімферополь: ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2003. – 20 с.
2. Программа развития инвестиционной деятельности в Автономной Республике Крым до 2010 года, утвержденная Постановлением Верховной Рады АР Крым от 22.03.2007 года № 387–5/07
3. Статистичний щорічник АР Крим за 2006 р. / Головне управління статистики АРК, за ред. В.І. Колесник. Сімферополь, 2007. – 574 с.

УДК 338.48:339.74

В.С. Асаулко, соискатель,
Ялтинский университет менеджмента

ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВАЛЮТНЫМИ РИСКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА В УКРАИНЕ И В АР КРЫМ

Проблемы построения эффективной системы управления валютными рисками туристического предприятия, которое осуществляет внешнеэкономическую деятельность, не могут быть глубоко исследованы без анализа реального состояния внешней среды. Общеэкономические условия оказывают существенное воздействие на поведение организаций индустрии туризма, определяют предельные возможности их развития, объем и структуру экспорта и импорта услуг. Экономическое и институциональное окружение, международная конъюнктура могут стимулировать или подавлять внешнеэкономическую активность предприятий индустрии туризма, оказывать разрушительное или созидательное воздействие на них. В свою очередь, предпринимательская активность, направления и способы ее реализации воздействуют через обратную связь на общеэкономическую ситуацию в стране и состояние ее макропараметров. Таким образом, процесс упреждения возможных отклонений всей системы туристического предприятия от траектории равновесного развития, обусловленных риском и неопределенностью изменений валютного курса, и макроразвитие экономической системы настолько тесно переплетены, что получение реальной картины протекания экономических процессов невозможно без целостного взгляда, охватывающего их природу на макро– и микроуровнях.